

ตำนาน

พระพุทธไสยาสน์ (พระนอน)

วัดพระนอนหนองผึ้ง ตำบลหนองผึ้ง อำเภอสารภี

จังหวัดเชียงใหม่

รวบรวมพิมพ์ในงานนมัสการและสรงน้ำพระนอน

เพื่อจำหน่ายหาทุนสมทบในการก่อสร้าง

ศาลา หอระฆัง และบำรุงวัด

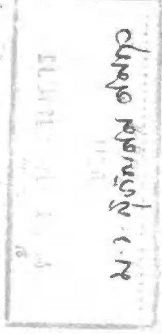
ประจำปี พ.ศ. ๒๔๙๙

(พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง ๑,๐๐๐ เล่ม)

พระนอนหนองผึ้ง ถ่ายเฉพาะพระพักตร์

พระนอนวัดหนองผึ้ง

1. ยาวตั้งแต่ยอดพระโมฬีถึงฝ่าพระบาท 19 เมตร
2. พระโอษฐ์ (ปาก) ยาว 37 นิ้ว
3. พระนาสิก (จมูก) กว้าง 26 นิ้ว ยาว 27 นิ้วครึ่ง
4. พระเนตร (ตา) ยาว 17 นิ้วครึ่ง
5. พระนลาต (หน้าผาก) ยาว 91 นิ้ว
6. พระโสต (หู) ยาว 85 นิ้ว
7. พระศอ (คอ) ยาว 20 นิ้ว วัดโดยรอบ 188 นิ้ว
8. ฝ่าพระบาท กว้าง 31 นิ้ว ยาว 104 นิ้ว
9. พระโมฬี วัดโดยรอบ 55 นิ้ว
10. พระกร (แขน) ยาว 317 นิ้ว
11. พระหัตถ์ (ฝ่ามือ) กว้าง 32 นิ้ว ยาว 108 นิ้ว

คำนำการพิมพ์ครั้งที่หนึ่ง

เนื่องด้วยวัดพระนอนหนองผึ้ง เป็นวัดโบราณแห่งหนึ่งของนครเชียงใหม่ มีพระพุทธไสยาสน์ (พระนอน) เคยมีศรัทธานักบุญจากถิ่นอื่นทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัด มา-นมัสการกราบไหว้อยู่เนือง ๆ มักจะมีผู้ถามถึงประวัติอยู่เสมอ นับแต่ข้าพเจ้ารักษาการเจ้าอาวาสมา เมื่อเป็นเช่นนี้จึงได้อาศัยประวัติตำนานพื้นเมือง มอบให้พระศรีวงศ์ โชติธมฺโม น.ธ.เอก ศิษย์ข้าพเจ้า ซึ่งรักษาการเจ้าอาวาสวัดสันคือ ต.หนองผึ้ง ช่วยเรียบเรียงให้ โดยอาศัยตำนานเดิมพื้นเมือง และตำนานบางเล่มที่ใกล้กับความจริง พร้อมกับสอบถามท่านผู้รู้บ้าง เพื่อให้ตำนานเล่มนี้รัดกุมพอ เพราะข้าพเจ้าหาเวลาไม่ค่อยได้ เนื่องจากทางวัดมีการก่อสร้าง เมื่อพระศรีวงศ์ เรียบเรียงเสร็จแล้วข้าพเจ้าจึงตรวจทานดูเห็นว่า พอจะตีพิมพ์ได้จึงนำไปเสนอพระเดชพระคุณท่านพระครูพุทธาทิตวงยะวงศ์ เจ้าคณะอำเภอสารภี วัดป่าแคโยง ได้ช่วยเหลือชำระตรวจทานให้อีกครั้งหนึ่ง และอนุมัติให้นำไปตีพิมพ์ได้ ข้าพเจ้าจึงขอขอบคุณพระเดชพระคุณ

ท่านพระครูไว้ ณ ที่นี้ด้วย พร้อมกับขอขอบคุณพระศรีวงศ์ ศิษย์ที่รักด้วยที่ได้ช่วยกำเนิดตำนานเล่มนี้ ให้จนได้สำเร็จเรียบร้อย.

วัตถุประสงค์ในการพิมพ์ตำนานครั้งนี้ มีอยู่ ๓ ประการ คือ ๑. เพื่อรักษาประวัติตำนานนี้ไม่ให้สูญหาย และอนุชนรุ่นหลังจะได้ทราบต่อไป ๒. เพื่อสนองความต้องการของทุกๆ ท่านที่อยากทราบประวัติ ตำนานของพระนอนทางอักษรที่ศั้น ๓. เพื่อหาทุนสมทบในการก่อสร้าง ศาลา หอระฆัง ที่กำลังทำอยู่ และบูรณะวัด

ในการพิมพ์ตำนานครั้งนี้ หากจะเกิดผลประโยชน์มากน้อยเท่าใดก็ดี ข้าพเจ้าขออุทิศส่วนกุศลแด่ครูบาอาจารย์ที่ได้ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งท่านได้อุปการะพระนอนหลวงมาเป็นอย่างดี พร้อมทั้งมารดาผู้บังเกิดเกล้า ตลอดถึงเทพไทยไหศวรสรรพสัตว์ทั่วสกลโลกพิภพทุกแห่งหน ขอได้รับส่วนกุศลนี้โดยทั่วกัน

อนึ่งประวัติ–และตำนานเป็นเรื่องอดีต ซึ่งผู้เรียบเรียงไม่ใช่นักประวัติศาสตร์ บางทีอาจจะมีการผิดพลาดได้ หากว่าการผิดพลาดขาดตกบกพร่องประการใดๆ ขอโปรดอภัยให้ด้วย หากท่านผู้รู้เห็นที่เป็นความจริงยิ่งกว่านี้ ขอกรุณา

แจ้งให้ข้าพเจ้าทราบด้วย เพื่อตำนานของพระนอนจะได้สมบูรณ์ในโอกาศต่อไป.

ขอความสุข ความเจริญ สวัสดี จงมีแก่ท่านผู้อ่านหาความรู้ทางอักษรทัศน์ โดยทั่วกันเทอญ.

พระอธิการอินสม ชุตินฺธโร

เจ้าอาวาสวัดพระนอนหนองผง

๕ พฤษภาคม ๒๕๑๙

ตำนาน

พระพุทธไสยาสน์ (พระนอน)

วัดพระนอนหนองผึ้ง อยู่ติดกับถนนหลวงสายเชียงใหม่–ลำพูน ระหว่างก.ม. ๖ เลยไปสักเล็กน้อย ตัววัดตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกถนนหลวง ท้องที่ตำบลหนองผึ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ตำนานของพระพุทธไสยาสน์เป็นภาษาพื้นเมืองเหนือ จารึกจานใส่ใบลานไว้ไม่ปรากฏว่าเขียนขึ้นในสมัยใด น่าเสียดายที่ไม่ได้จารึกปีแห่งการเขียนและสร้างไว้ให้แน่นอนมิหนำซ้ำตำนานบางแห่งก็ได้ฉีกขาดสูญหายไป ผู้เรียบเรียงได้ถ่ายทอดมาเป็นภาษาไทย และย่อความให้สั้นลง แต่ใจความนั้นไม่ให้เสียรูปส่วนข้อความที่ขาดไปนั้น ผู้เรียบเรียงสันนิษฐานและสืบถามคนที่มีอายุสูง เพื่อหาหลักฐานและให้ตำนานสมบูรณ์ขึ้น แต่อย่างไรก็ดีข้อบกพร่องคงจะมี ท่านผู้ใดเห็นไม่สมควรอย่างไรโปรดทักท้วงไปที่ข้าพเจ้า เพื่อจะแก้ไขในคราวต่อไป อันดับนี้ขอท่านผู้อ่านที่เคารพรัก . . . จงหาความรู้จากตำนาน

พุทธไสยาสน์ของวัดพระนอนหนองผึ้ง เพื่อให้เกิด ทัสนะ นุตตริยะ ทางอักษรทัศน์ ดังต่อไปนี้:-

๑ นามาวตฺถุพุทฺธรูป กถาตตฺถสวาโห โสภควา ฯลฯ

ในที่นี้เราจักได้พรรณา ตำนานพระพุทธรูปเจ้าองค์หลวงก่อน ยามเมื่อพระพุทธเจ้ายังทรมานเที่ยว ประ กาศ พระ สัท ธรรม โปรยโปรดแก่เวไนยสัตว์ทั้งหลาย ในกาละครั้งหนึ่งพระพุทธองค์ไปประกาศพระศาสนาในแว่นแคว้นนครหริภุญชัย จนเย็นที่พอพระหฤทัยแล้ว มาวันหนึ่ง พระพุทธองค์ เสด็จจากหริภุญชัยนครขึ้นมาทางทิศเหนือประมาณว่าได้หมื่นวา พระพุทธเจ้าก็ได้มาพบยังบ้านลัวะและม่าน(พม่า) แห่งหนึ่ง แล้วก็สนทนาปราศัยกันพอสมควร ส่วนม่านผู้นั้นก็ได้ไปแสวงหาหมากพลูมาถวายแด่พระพุทธองค์ แล้วกล่าวว่าข้าแต่พระพุทธเจ้าจงกุนทิจาเต๊อะว่าดังนี้แล้ว พระพุทธองค์ก็รับเอามาฉันและต่อจากนั้นม่านผู้นั้นก็นิมนต์พระพุทธเจ้าเป็นประธานฉันจังหันก็ใกล้จะถึงเที่ยงวันแล้ว พระพุทธองค์ก็ได้สนทนากับพระอรหันต์และพระยาอโศกว่า พระตถาคตะมาถึงที่นี้ม่าน(พม่า) ก็เอาหมากพลูมาถวายพร้อมทั้งข้าวบิณฑบาตและกล่าวกับตถาคตว่าท่านจงกุนทิจาว่าดังนี้ ต่อไป

ภายหน้าบ้านอันนี้จักได้ชื่อว่ากุนทิจา และต่อไปภายหน้าอีกก็จักได้เปลี่ยนชื่อว่า **บ้านกุมกาม** ในอนาคตแหล่

ต่อจากนั้นพระอรหันต์ (อรหันตา) จิ่งกรายทูลพระพุทธองค์ว่า ในสถานที่นี้ก็สมควรจะไว้ศาสนาและกรายทูลขอพระเกยาจากพระพุทธเจ้า พระพุทธองค์ก็เลยให้พระเกยา ๑ เส้นแก่พระอรหันต์ พระยาอโศกลัวะและม่านเป็นประธานแล้วก็มาพร้อมเพรียงกัน ขุดหลุมลึกได้ร้อยเอ็ดศอก เอาพระเกยาใส่ไว้ในบอกไม้รวก(ไม้ไผ่) แล้วซ้ำใส่ไว้ในผอบคำใหญ่ ๕ กำมือ ก็เอาลงใส่ไว้ในท่ามกลางหลุม ลัวะและม่านก็ได้เสียสละเข้าของเงินคำของตนใส่ไว้ในหลุมนั้น คนทั้งหลายก็ได้นำมาใส่ไว้ด้วยความเลื่อมใส เป็นจำนวนมาก เหลือที่จะคณา นับแล้ว ก็มาก่อพระเจดีย์ตรงพระธาตุบรรจุไว้สูง ๓ ศอก เพื่อเป็นเครื่องหมายต่อแต่นั้นพระพุทธเจ้าก็ทำนายไว้ว่า ถ้าบุคคลผู้ใดได้สักการะบูชา คาระวะคบยำด้วยความ เลื่อมใสยิ่ง บ้านเมือง ที่นี้ก็จักก้านกุ่งรุ่งเรืองดีชะแล่ (ในตอนนี้ตำนานได้ฉีกขาดหายสาบสูญไปผู้เรียบเรียง สันนิษฐานว่าในระยะนี้ บ้านเมืองคงจะเกิดศึกสงคราม ประชาชนในท้องถิ่นนี้คงจะพากันอพ-ยพไปอยู่ถิ่นอื่นเสีย ปล่อยให้บ้านกุนทิจานั้นรกร้างว่าง

เปล่ามีเครือเขาเถาวัลย์ขึ้นปกคลุมพระธาตุไว้พอเป็นเครื่องสังเกตเท่านั้น และคงจะเป็นเวลาอันยาวนาน) ต่อไปตำนานได้กล่าวว่านานต่อนานมาอีกจะเป็นเวลาสักกี่ปี ในตำนานไม่ปรากฏ ได้มีคน หมู่หนึ่ง มาอาศัย บ้านกุนทิจา มีหัวหน้าคนเหล่านั้นตำนานเรียกว่ามหาเศรษฐี และมีพระมหาเถระองค์หนึ่งซึ่งเป็นผู้รู้วิปัสนาญาณ ก็ได้ติดตามมาด้วยเมื่อมาอยู่อาศัยก็ได้พบพระเจดีย์ที่ก่อไว้ ก็นึกแปลกใจมาก จึงได้ชวนพระมหาเถระเจ้าไปดูสถานที่นั้น ก็เกิดความรู้สึกว่าเราก็สมควรคิดสร้าง บูรณะปฏิสังขรณ์อาราม ขึ้นไว้สัก-การะคารวะและให้ได้เป็นถาวรวัตถุ แต่ยังไม่รู้แน่ความเป็นมาของพระธาตุ ได้ท่านพระมหาเถระ และมหาเศรษฐี ก็ไปสืบ ถามยัง ผู้เฒ่าผู้แก่ผู้มีอายุ ซึ่งอยู่บ้านใกล้ เรือนเคียงกับพระธาตุ และยังไม่มีใครทราบชัดว่าพระพุทธเจ้า มาเมตตาในสถานที่ใดแน่ แล้วก็มาปรึกษาหารือกันว่าเราก็สมควรรักษาพระธาตุไว้ก่อน หากบุญกุศลของเราแรงกล้าจักได้สร้างแล้ว เทวดาอารักษ์ก็จะบอกให้ หากบุญกุศลของเราจักไม่ได้สร้างเทวดาอารักษ์ก็จักบอกให้แล้วเศรษฐีก็มาตกแต่ง ยังประมะมิส บูชายวงสรวง บริกรรม ยังเทวดาอารักษ์อันรักษาพระธาตุที่นั้น ส่วนท่านมหาเถระก็ได้สัจจะ

อธิษฐานภาวนาที่พระธาตุกันถึงเวลาเที่ยงคืน เทวดาอารักษ์องค์ที่รักษาพระธาตุก็มาให้มหาเศรษฐี และมหาเถระเจ้ารู้ด้วยนิมิตร ความฝันให้รู้ ที่พระพุทธเจ้ามาเมตตานอนให้รู้ แจ้งถี่ถ้วน เหมือนดั่งพระพุทธเจ้ามานอนเมตตาเมื่อครั้งแรก กันว่ารุ่งแสงอรุณวันใหม่มาแล้ว มหาเศรษฐีและ มหาเถระเจ้า ก็มีใจอภิรมย์ ชมชื่น ยังการที่รู้ แจ้ง ยังฐานะ ที่พระพุทธเจ้า มานอน ครั้งแรก ก็มีความปะสาทะเกิดเลื่อมใสศรัทธา ได้สละเบิกเข้าของเงินคำ ออกจ่ายเป็นค่าทำอิฐ (บั้นดินจี่) ได้เป็นจำนวนมากหลายแล้ว ก็มาประ-ชุมพร้อมกันทั้งภายในและภายนอก ภายในหมายมีพระ-มหาเถระเจ้าเป็นประธาน ภายนอกหมายมี มหาเศรษฐีเป็นประธาน กันว่าถึงนักขัตฤกษ์วันดีมงคลแล้ว ก็มาพร้อมกันก่อยังพระพุทธรูปเจ้านอน (พระพุทธไสยาสน์) องค์หนึ่งให้เสมือนดั่งพระพุทธเจ้ามานอนเมตตาครั้งแรก ขึ้นหัว (พระเศียร) ไปทางทิศตะวันออกเท้า (พระบาท) ไปทางวันตก ขึ้นหน้า (พระพักตร์) ขวางเมืองในสถานที่นั้นเป็นท้องแม่น้ำปิง (ระมิงค์) จึงขนานนามว่า '**พระพุทธบ้านปิง**' มาแต่กาลนานด้วยเหตุนี้แหละ ในที่ต้นไม้ขามนั้นก็ซ้ำมาสร้างพระพุทธรูป (นั่ง) องค์หนึ่งมีหน้าตักกว้าง ๓

ศอก กับ ๑ คืบ แล้วก่ออุโมงค์ไว้เป็นที่ จำหมาย ไม้ขาม และก็ซ้ำมาบูรณะเจดีย์ หลังหนึ่ง อยู่ทางวันออก เฉียงเหนือ ธรณียาว ๕ วา กับ ๑ ศอก ในเมื่อพระพุทธเจ้ามานอนครั้งแรกนั้น พระพุทธองค์ได้แสดงฤทธิ์ (เบ่งฤทธิ์) มีตนอันใหญ่ เพื่อให้เทวดาเห็นฤทธิ์เดช ในลักษณะพระพุทธรูปนอนนี้ นับตั้งแต่จิกบุรี (ยอดพระโมฬี) ถึง (ตีน) พระบาทมี ๔๐ ศอก กับรังษีในรังษีนั้นมี ๓ ศอก นับตั้งแต่อุมังคละถึงพระเกษา (ผม) มี ๔ ศอก นับตั้งแต่พระเกษาถึงพระศอ (คอ) มี ๔ ศอก นับตั้งแต่พระศอ (คอหรือตุ่งกาง) ถึงพระอุระ (หว่างนม) มี ๕ ศอก ตั้งแต่พระอุระถึงฝ่าพระบาท (ตีน) มี ๒๘ ศอก พระบาท (ตีน) ยาว ๔ ศอก ย่อมๆ พระนาสิก (จมูกกว้าง ๑ ศอก กับ ๑ คืบ) พระโอฐ (ปาก) ยาว ๒ ศอก ๔ นิ้ว กว้าง ๑ คืบ พระเนตร์ (ตา) ยาว ๑ ศอก พระวรกาย (คือนับสองไหล่เข้าหากัน) มี ๑๐ ศอกรังษีใหญ่กำมือยาว ๓ ศอก ผิวจะนับเป็นวามี ๑๐ วา ๒ ศอก พระลักษณะพระพุทธไสยาสน์บ้านบึงก็มีเท่านี้ แลแล้วก็ซ้ำมาสร้างยังกุฏิ (โรง) หลังหนึ่งถวายเป็นทานให้พระมหาเถระเจ้าอยู่เฝ้ารักษายังวัดพระบ้านบึง ก็นับว่าเสร็จเรียบร้อยดีแล้วก็มีการฉลองและอุทิศถวายไว้เป็นทาน

ในพระพุทธศาสนาต่อไป พระมหาเถระและมหาเศรษฐี ก็อยู่ปฏิบัติ รักษาไปตามเขตอายุ แห่งตนและ ก็ไปตาม ยถา–กรรมแห่งตน ก็มีด้วยประการ ฉะนี้พรรณาประวัติ ของพระ–พุทธเจ้า มาเมตตานอน และเผยแผ่ ศาสนา ในเวียง กุมกาม และพรรณาว่าด้วย มหาเถระและมหาเศรษฐีมาสร้างพระ–พุทธรูปนอนองค์หลวง พระเจดีย์ และกุฏิให้มหาเถระเจ้าอยู่ ตอนหนึ่งก่อนแล ฯ

ในตอนต่อไปนี้ตำนานได้พรรณาว่ามีเจ้าศรม (ภิกษุ) องค์หนึ่งจากทิศเหนือ เพื่อจักมาบูรณะซ่อมแซมพระพุทธรูปเจ้าบ้านปิ้งเป็นครั้งที่สองดังจักได้บรรยายต่อไป ตั้งแต่พระพุทธศาสนาล่วงพ้นไปแล้ว ๒ พันปีเศษตามเกจิอาจารย์คูณหารว่า นับตั้งแต่มหาเศรษฐี และพระมหาเถระเจ้าคิดสร้างครั้งแรก และมาถึงอาศรมองค์ที่จะมาบูรณะครั้งที่ ๒ นี้ก็เป็นเวลายาวนานขี้ยิ่งนัก และในองค์พระพุทธรูปนอนนั้นก็เป็นอันคร่ำคร่าชราเสียหายไปมาก หลังแต่นั้นมาแม่น้ำระมิงค์ก็เคลื่อนย้ายไปทางทิศตะวันตกจนเห็นอยู่ทุกวันนี้ใน ที่นั้นก็เลยกลายเป็นท้องปิ้งห่างไปเสีย ในที่พระพุทธเจ้ามาเมตตานอนก็กลายเป็นป่าไม้ดงหลวง มีเครือเขาเถาวัลย์ปก

คลุมพระและในองค์พระเจ้านอนนั้นก็มีไม้รัง(ไม้ยาง)ต้นหนึ่ง ออกมาที่พระศอ(ปิ่มป่าเปื้อง) เป็นร่มอันกว้างสาขาใหญ่นัก จักดาไม่รู้องค์แห่งพระพุทธรูปองค์หลวง ในกาละนั้นก็เป็น เวลาว่างสูญหาย ไม่มีคนจะรักษาดูแลปราศจากคนอยู่อาศัยดังนี้ นานต่อนานยังมีพญาองค์หนึ่งเสวยเมืองหริภุญชัยนครที่นั้นอยู่ไม่นานเท่าใดก็เลยเวนราชสมบัติ ให้ อนุชา (น้อง) ขึ้นปกครองแทนเสีย ส่วนท่านก็ได้มาเสวย เมืองปิ่งเชียงใหม่ ต่อมาไม่นานเท่าไรยังมีราชบุตรอันเป็น โอรสแห่งพระองค์นั้น ก็ได้พาพวกพ้องบริวารแห่งพระองค์ มาตั้งบ้านอยู่ใกล้ๆพระบ้านปิ่งนั้นเป็นทิศหรดี (คือตะวันตก เฉียงใต้พระนอน) ไกลประมาณร้องเรียกหากันได้ยิน และ อยู่มิช้ามินานสักเท่าไร หมู่ชาวบ้านที่นั้นเขาก็มาพร้อมกัน สร้างวัดขึ้นที่นั้นขนานนามว่า **วัดหนองเผิง** ใกล้บ้านนั้น (ปัจจุบันปรากฏว่าวัดร้างมีหลายแห่งชาวบ้านเรียกว่ากู่หน้า ห้าง กู่แดงบัวโสถเท่านั้นน่าเสียดายที่เขาไม่ได้จารึกไว้ให้ คนรุ่นหลังได้ทราย) แล้วจึงพร้อมกันไปอาราธนานิมนต์ เอาครมองค์ที่กล่าวมานั้น มาเมตตาอยู่เป็นหว่างเป็นคราว ครมองค์นั้นก็หากเป็นลำญาติเชื้อสายลูกหลานแห่งเขาที่ ไป นิมนต์มานั้น และที่กำเหนิดแห่งเจ้าครมองค์นั้นก็มีทิศอุดร

หนเหนือ เมื่อครมองค์นั้นมาเป็นผู้รักษาการเจ้าอาวาส พอได้ ๑ พรรษาล่วงแล้วนั้น พญาองค์เป็นพระราชบิดาแห่งเจ้าราชบุตรองค์นั้น ท่านก็ได้มาทรงพยาธิอันทรุดมากนัก และท่านก็ทนต่อพระโรคมิได้ก็เลยสวรรคต (สิ้นกรรม)เสีย ในราชบุตรองค์เป็นโอรส ยังมิได้จัดการพระศพแห่งพระราชบิดา(ปีตตา)มีเหตุการณ์อันใดอันหนึ่งเกิดขึ้นไม่ปรากฏแน่ชัดในตำนาน ท่านได้ลีหนีไปพึ่งพระบรมโพธิสมภารแห่งกษัตริย์กรุงอโยธิยา (กรุงอยุธยา) พระองค์ก็เลยมาทิ้งเสียยังราชสมบัติและพระราชมารดา(แม่) และอัครมเหสี(เมีย) พระบรมวงศานุวงศ์(หมู่คณะญาติพี่น้อง) และประชาชนราษฎร(ข้าคณมนตรี) แห่งพระองค์นั้นแหล่ ในที่นี้จักได้พูดถึงเจ้าอาครมองค์มาอยู่รักษาการณ์เจ้าอาวาส ก่อนในครมองค์นั้นท่านไปรู้ไปเห็นยังพระพุทธรูปเจ้าบ้านปิ่ง นั้นเป็นอันใหญ่โตยิ่งนักดังนี้ท่านก็มีใจปลื้มปีติเลื่อม ใสศรัทธายิ่งนัก แล้วก็กราบนมัสการระลึกถึงพุทธคุณ เพื่อให้เกิดพุทธานุสติกัมมัฏฐาน แล้วก็กลับมาวัดแห่งตน และแล้วก็มาสืบถามหมู่ศรัทธาทั้งหลายว่า พ่อออกแม่ออกศรัทธาอยู่ที่นี้เคยรู้เคยได้เห็นพระนอนองค์หลวงฤา เมื่อนั้นศรัทธาพ่อออกแม่ออกทั้งหลายก็ตอบว่า ก็ยังได้รู้ได้เห็นซะหน่อย เมื่อนั้น

ศรมจึ่งถามต่อไปว่ายังได้กราบไหว้สักการะบูชาบ้างฤๅ หมู่ศรัทธาทั้งหลายกล่าวตอบว่า บ่อได้ไปไหว้ไปสาสักครั้งเลย เหตุว่าเห็นถ้ำรู้สึกเกรงกลัวมากนักว่าฉะนั้น เมื่อนั้นศรมองค์นั้นก็ชักชวนศรัทธาไปกราบนมัสการบูชา และนัดปรึกษากันว่าถึงวันขึ้นปีใหม่มาถึงก็พาหมู่ศรัทธาไปสรง น้ำ ไป ตาม แต่ความอุตส่าหะได้ และในเมื่อศรมอยู่รักษาการเจ้าอาวาสนานได้ ๗ พรรษา อายุของท่านได้ ๒๘ ปี จักย่างเข้าสู่ ๒๙ ปี นั้นเคราะห์กรรมของท่านก็มาบังเกิดเบียดเบียนร่างกาย แห่งท่านที่เรียกว่าเป็นไข้ ต่อมาวันหนึ่งท่านก็อุตส่าห์ไปเมตตายายังที่บ้านก็ไปพบยายแก่ (ย่าเฒ่า) คนหนึ่งผู้รู้ยาอันให้หายเป็นไข้ ท่านก็เลยเมตตาขอยาฉันจากยายแก่ผู้นั้น เมื่อรับฉันแล้ว ก็เลยผิดด้วยธาตุไม่ถูกโรคพยาธิแล้วก็กลับกลายเป็นพยาธิในลำคอรักษาอาการก็ไม่ทุเลา ท่านก็เลยเสียกำลังใจอันใหญ่นัก ท่านขอให้พี่ชาย (ปี้อ้าย) ของตนไปถามยายแก่ผู้นั้นดูและบอกอาการให้ ยายก็เอายาอีกขนานหนึ่งให้มาฉันแก้ก็ไม่หายยิ่งซ้ำกำเริบใหญ่โตกลายเป็นลำคอพองขึ้นมาอีก ท่านก็มาทุกขเวทนาโทมนัสใจมากนัก ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรก็ แล้วหมู่พี่น้องญาติทั้งหลายซ้ำหาเอายาฮ่อมาฉันทดลองดูอีกก็ไม่หาย แล้วซ้ำไปยาที่บ้านหมอฮ่อก็ไม่

หายอีก ท่านก็อดทนต่อทุกข์เวทนายิ่งนัก เมื่อนั้นยังมีมหาอุบาสกผู้หนึ่งก็หากเป็นญาติกับท่าน มาเห็นเข้าก็เป็นอันสลดใจ จึงบอกให้ท่านทราบว่ายังมีหมอคนหนึ่งเคยยาใครต่อใครหายมามากหลาย ว่าฉนั้นแล้วก็บอกให้ท่านไปยาที่บ้านหมอ เมื่อท่านไปถึงบ้านหมอก็บอกความประสงค์ให้หมอทราบ และขอเมตตายาที่บ้านหมอ ส่วนหมอก็ตรวจดูอาการของโรคแล้วก็บอกว่าพอจะยาได้ และก็เกิดความสงสารอินดูพยายามยาจนสุดความสามารถ ท่านอยู่พยาบาลรักษาที่บ้านหมอนาน ๕ เดือนเต็ม พยาธิยังบ่รู้หายเวลานั้นก็เกือบจะเป็นเวลาที่ใกล้เข้าพรรษาตามวินัยนิยมเข้ามาแล้ว ท่านก็อยากจะเข้าพรรษาที่นั้น เพื่อให้หมอได้หยูกยาด้วยสดวก เมื่อคิดดังนี้จึงใช้ให้ศิษย์ที่ติดตามไปปฏิบัติอุปฐากหวนกลับมาบอกให้ลูกศิษย์ทางวัด และบอกให้ศรัทธารู้ความประสงค์ว่าจักอยู่ให้หมอยา ศิษย์ก็บอกให้ศรัทธาและศิษย์ที่อยู่ทางวัดทราบ ก็เป็นอันแตกตื่นเดือดร้อนกันมากนัก เหตุกลัวท่านจะไม่กลับมา เมื่อเขาทั้งหลายประชุมพร้อมกันด้วยประการต่างๆ ว่าเราจะทำอย่างใดกัน บางคนก็ว่าถ้าเราบ่ไปนิมนต์ท่านก็ไม่มาแน่ๆ เมื่อนั้นเขาทั้งหลายก็พร้อมกันไปนิมนต์โดยด่วน ต่อไปจะได้พูดถึงเรื่องภายหลังที่ท่านไปยายังไม่

เสร็จเรื่องก่อน ยังมีอุบาสิกาผู้หนึ่งมันหากเป็นศรัทธาแห่งท่าน แล้วนางอุบาสิกาคนนั้นมีลูกชายคนหนึ่งไปเป็นศิษย์วัด (ขโยม) และนางอุบาสิกาคนนี้มันก็หากเป็นคนใช้นางราชเทวีองค์เป็นราชมารดา(แม่)แห่งราชบุตรที่หนีไปเมืองอโยธิยานั้นแล

มีวันหนึ่ง นางอุบาสิกาผู้นั้นมันก็ไปเฝ้านางราชเทวีเจ้า เมื่อนั้นนางราชเทวีเจ้าก็ถามนางอุบาสิกาว่าดัง ได้ทราบ ลูกแห่งเธอไปอยู่วัดผู้หนึ่งฤๅ เมื่อนั้นนางอุบาสิกาสาวใช้ในคุ้มก็กราบทูลว่ามี นางราชเทวีกล่าวว่า ยังได้ร่ำเรียนหนังสือดีบ่อดีว่าดังนี้แล้ว นางอุบาสิกาก็กราบไหว้ว่า บ่อรู้เหตุว่าท่านเจ้าอาวาสก็บ่ออยู่วัดไปยาตัวท่านนานแล้ว ยังไม่กลับคืนมาวัด บัดนี้จักว่ามีผู้สอนหรือว่าบ่อมียังบ่อรู้ว่าดังนี้แล้ว นางราชเทวีเจ้าก็ถามต่อไปว่า ท่านไปยาหมอที่ไหนและเป็นพยาธิอันใด เมื่อนั้นนางอุบาสิกาจึงเล่าความเป็นมาของท่านเจ้าอาวาสตั้งแต่ต้นถึงปลายให้นาง ราช เทวี ได้ทราบทุกประการ นางราชเทวีทราบแล้วก็กล่าวกับอุบาสิกาว่าให้เธอไปนิมนต์ท่านมาเที่ยวหาฉันด้วย อนึ่งให้ทราบรู้ด้วยว่าอย่าได้เกรงขามกลัวอะไรด้วย เมื่อกล่าวกับนางอุบาสิกาแล้ว ถึงกาละอันนางอุบาสิกาจะคิสมควรกลับบ้านแล้วนาง

ก็รับเอาอาญาและกราบอำลากลับบ้านแห่งตนเสียก่อน

อยู่มาอีกไม่นานสักเท่าไร หมู่คณะศรัทธาก็พร้อมกันไปนิมนต์เอาท่านกลับคืน เมื่อนั้นท่านเป็นอันโต้เถียงศรัทธาบ่อได้ท่านก็กลับวัดเดิมพยาธิแห่งท่านก็ไม่หายท่านก็เลยกลับวัดแห่งตนเสียก่อน กันท่านกลับวัดได้ ๒ วันแล้ว ส่วนนางอุบาสิกานั้น ก็ได้ไปไหว้สา และบอกยังถ้อยคำแห่งพระนางราชเทวีเจ้าทุกประการ เมื่อนั้นท่านเจ้าอาวาสจึงกล่าวตอบว่า ดูราอุบาสิกา จักใคร่ให้อาตมาไปเมตตายังมหาราชเทวีเจ้านั้น อาตมาบ่อไป อาตมาเกรงขามนัก เหตุว่าอาตมานี้บ่อคุ้นเคยเจ้าคุ้นเคยนาย ผู้มียศศักดิ์ อาตมาก็ยิ่งเกรงกลัวบ่อไปได้ เมื่อนั้นนางอุบาสิกาผู้นั้นก็เล้าโลมว่า ท่านอย่าได้คิดเช่นนั้นเลย มหาราชเทวีเจ้าท่านมีพระหฤทัย (มีใจ) ยินดีและท่านก็ใคร่เห็นจึงตรัสพระอาญาให้ผู้ข้ามานิมนต์ บ่อไปนั้นบ่อดี เหตุว่าคำพูดเจ้านายมีฐานันดรยศศักดิ์ใหญ่และท่านอย่าได้เกรงกลัวเลยว่าดังนี้แล้ว เมื่อนั้นท่านเจ้าอาวาสก็เป็นอันเหลือคำบ่อได้ก็เลยได้ไปเมตตา กันว่าราชเทวีเจ้าเห็นท่านก็ตรัสถามว่าท่านไปอยู่ที่ไหน เป็นเวลาอันนานแล้วท่านจึงเล่าความเป็นมาที่ตนไปยานั้น ตั้งแต่ต้นถึงปลายถวายให้พระนางราชเทวีเจ้าทราบทุกประการ เมื่อนั้นนางราชเทวี

เจ้าจึงกล่าวว่าดีละ กันว่าท่านต้องการประสงค์อันใดอย่าได้เกรงอกเกรงใจแห่งเราเลย หมอแห่งเราก็ยังมีในวันนี้ก็บ่อช่างว่าฤๅ เหตุว่าตะวันพลบค่ำเสียแล้ว จะไปหาหมอไม่ทันในวันพรุ่งนี้มื้อนี้ท่านมาที่เราอีก อย่าได้เกรงใจอะไรเลยเราหากจะจัดการให้หมอแห่งเรายาดูก่อน ตรัสดังนี้แล้วก็ถึงกาลอันสมควรท่านเจ้าอาวาสก็ถวายพระ พร ลา กลับ วัด (ตามความสันนิษฐานเข้าใจว่า เวียงกุมกามอยู่ไม่ไกลวัดสักเท่าใด ผู้เฒ่าผู้แก่บอกว่าอยู่ระหว่าง ต.หนองผึ้ง ต.ท่าวังตาลติดต่อกัน) อยู่มามินานสักกี่วันท่านเจ้าอาวาสก็ไปที่คุ้มราชเทวีเจ้า ก็ให้หญิงคนใช้ผู้หนึ่งไปเรียกเอาหมอมาหมอผู้นั้น ก็มาตามราชอาญาก็นว่า หมอมาถึงแล้ว ราชเทวีเจ้าก็กล่าวว่า หมอมาดีแล้วบัดนี้เราก็มีความต้องการหนักหนา เราก็มาเห็นท่านเจ้าศรมองค์นี้เป็นพยาธิเหมือนคนอื่น เราก็มาสังเวชจึงขอหมอตรวจอาการของโรคดู ในท่านศรมองค์นี้ ก็เสมือนดังบุตรของเราหมออย่าได้เข้าใจไปอย่างอื่นเลย ขอหมอสงเคราะห์ท่านตามครูบาอาจารย์แห่งหมอมีอย่างใดก็ตามหมออย่าได้เกรงใจเราเลย ในเรื่องยกครู (ขันตั้ง) เรารับรองจัดการตามธรรมเนียมทั้งหมดเมื่อนั้นหมอก็กราบทูลว่าจะปฏิบัติพระเทวีเหนือ หัว เจ้า ก่อน

จะหายหรือบ่หายก็ยังบ่รู้ จะคอยยาไปตามสติกำลังดูก่อน ว่าดังนี้แล้ว ในระยะนี้ท่านเจ้าครมก็อยู่รักษาพยาบาลตัวกับหมอผู้นั้นไปก่อน ในวันนั้นก็ถึงกาลอันค่ำมืด ท่านก็อำลาหมอและพระราชเทวีกลับสู่วัด อยู่มามิช้ามินานหยูกยาก็หมดไปเสีย ท่านก็ไปเมตตาเอายากันว่าท่านไปถึงแล้วราชเทวีก็ปฏิสัณฐานต้อนรับสนทนาปราศัยไหว้สายังท่านว่า ท่านอยู่ยังที่นั้นยังได้ทราบรู้ เห็นพระนอนหลวงนั้นจักว่ามีหรือบ่มี ตามดังเขามาเล่าให้เราว่ายังมีพระนอนองค์ใหญ่นอนขวางเมืองอยู่จริงหรือบ่จริง ท่านตอบว่ามีจริงตามมหาราชเทวีเจ้าว่า อาตมาก็ยังได้เห็นสารูปแห่งท่านเท่านั้น ก็เป็นอันคร่ำคร่าเสียหายมากเหลือแต่สารูปแห่งเท่านั้น ดูไม่ถี่ถ้วนแล้วจะเสมือนดั่งกำแพงไม่แต่เท่านั้น ยังมีไม้ยางต้นหนึ่งก็มาออกที่ไหลติดลำคอ (พระศอ) เป็นร่มกว้างกางกั้นรูปพระนอนดูงามร่มเย็นยิ่งนัก กันว่าถึงฤดูปีใหม่มาถึงอาตมาก็ยังได้ชักชวนข่าวร้องยังหมู่ศรัทธาทั้งหลาย ไปนมัสการสรงน้ำทุกปีมิได้ขาด เมื่อนั้นนางราชเทวีเจ้าก็กล่าวว่าดีละท่านยังได้พากันไปถากถางทำความสอาดหรือซาว่าดังนี้แล้ว ท่านก็ตอบว่าอาตมาบ่ได้ไปถากถางทำความสอาดเลย ก็เท่ายังเป็นป่าไม้ดงหนาอยู่อย่างนั้น

เมื่อนั้นราชเทวีเจ้ากล่าวตอบว่า ตั้งแต่นี้ไปขอท่านจงอุตส่าหะพาหมู่ศิษย์โยมไปทำความสอาดตามสติกำลัง หากวันภายหน้าหลอนเป็นแต่บุญเราเจ้าข้ามี ก็หากจักไปบูรณะซ่อมแซมสร้างไว้เป็นถาวรกับบ้านเมือง ก็บ่รู้กับบ่ได้คิดสร้างก็เอาบุญเราเป็นไป กันเราและได้ไปถากถางทำความสอาดไว้นั้นก็เป็นการอันดีนักแหล่ พอเป็นบุญกุศลเรากันเราได้คิดสร้างแท้นั้น บ้านเมืองบ่เห็นกับเราอย่างไร ที่แท้มาเราก็จะจ้างเอาเป็นใหญ่ บัดนี้ในตนตัวเราก็เป็นแม่ร้างแม่หม้ายลูกก็หนีไปเสีย บ่ได้อยู่เมืองในฤดูแล้งหน้านี้ เราก็จักได้ไปสร้างวิหารดอยเกิ้งเสียก่อน เพราะเหตุว่าพระบิดา เมื่อจักใกล้ตาย (สวรรคต) ได้สั่งไว้ ส่วนในพระเจ้านอนหลวงนี้ค่อยเอาบุญเป็นไป หากมีชีวิตอยู่ หากจะได้สร้างวันใดวันหนึ่ง กันว่าหมดชีวิตก็หมายความว่าบ่ได้สร้างบ่มีบุญคุณแล่ กันว่าท่านบ่อยับบ่จนอะไรตอนนั้นบริบูรณ์ก็ค่อยชักชวนหมู่ศิษย์โยม ไปแผ้วถางทำความสอาดตามแต่จะได้ดูก่อน เมื่อมหาราชเทวีสนทนากับท่านเจ้าอาวาสนั้นก็พอสมควรแก่เวลา ท่านเจ้าอาวาสก็ถวายพระพรอำลากลับสู่สำนักที่อยู่ของท่าน กันว่าท่านมาถึงสำนักแล้ว นับตั้งแต่นั้นมาท่านก็เป็นอันคุ้นเคยเข้าออกยังเจ้ายังนายสดวก

และเมื่อท่านมาถึงวัดของท่านได้สองวัน ท่านก็ไปบอกยังเฒ่าแก่พ่อบ้านแม่บ้านผู้เป็นหัวหน้า ตามคำราชเทวีเจ้าทุกประการ อยู่มาไม่นานเท่าใด ท่านก็พาหมู่ศิษย์โยมไปทำความสอาดแผ้วถางพอให้เรียบร้อยแล้ว

ในปีนั้นก็เป็นเวลาที่ใกล้จวนเข้าพรรษามา และต่อเมื่อเข้าพรรษาถึงปวารณาออกพรรษามาถึงเดือนห้าเหนือ ท่านก็ซ้ำไปช่วยราชเทวีไปสร้างพระวิหารดอยเกิ้ง(อยู่ท้องที่อำเภอฮอด)เสีย เหตุใดท่านจึงไปช่วยโดยราชเทวีบ่ได้ขอร้องการที่ท่านได้ไปช่วยนั้น เพราะราชเทวีมีพระคุณต่อท่าน ในคราวที่ไปหยูกยาตัวท่านนั้นแหละ ท่านบ่ลืมบุญคุณจึงเสียสละเวลาไปช่วยฉนี้แล เวลาที่ท่านไป นั้น เป็นเดือนห้าเหนือแรมสี่ค่ำกันไปถึงแล้ว ก็ได้ไปช่วยราชเทวีบูรณะซ่อมแซมนาคสองตัวและโบกปูน (ทาสะตายวิหาร) นานได้ห้าเดือนพอดี แล้วจึงลากลับมาเสียก่อนราชเทวีแล้วการที่ท่านกลับมาก่อน ก็เพราะหมู่ศรัทธาไปนิมนต์มาเพื่อจะบวชลูกหลานญาติมิตร กันว่าท่านมาถึงแล้วเดือนเก้าเหนือศรัทธาทั้งหลายก็พร้อมกันบรรพชาบวชยังหมู่ลูกหลานเป็นสามเณรและอยู่มาอีกไม่นานก็ถึงเวลาเข้าพรรษาเสียนั้นแล

ส่วนพระนางเจ้า ราชเทวีกันว่าถึงเดือนเก้า จะใกล้ดับ

ก็ได้เสด็จมาถึงเวียงเมื่อเดือนสิบออก และต่อมาในพรรษานั้น ราชเทวีก็มาประชวรป่วยหนัก นักก็เลยได้สวรรคตไปเสีย กันว่าถึงเดือนห้ามาหมู่เจ้าลูกเจ้าหลานก็ได้จัดการปลงพระศพเสีย ส่วนในท่านเจ้าอาวาสนั้นท่านอุตส่าห์ไปช่วย ก็หวังว่าราชเทวีจะได้มาช่วยบูรณะก่อสร้างยังพระนอนองค์หลวง ท่านก็เป็นอันเสียใจมาก ยามเมื่อท่านไปอยู่ดอยเกิ้ง ก็ได้พูดต่อกันแล้วว่าในปีหน้านี้กันบ้านเมืองปรกติเราก็จักพากันไปขุดทองคำแล้วสร้างอารามตรงนั้น บัดนี้คำที่ได้พูดต่อกันนั้นก็เป็นอันสลายสูญหายไปเสีย ท่านก็เลยไม่ช่างทำอย่างไร เต็มว่าท่านคิดจะทำอยู่ก็ไม่มีใครที่จะช่วยเหลือท่านเลยอุตส่าห์พาหมู่ศิษย์โยม ไปก่อสร้างอุโมงค์ตรงพระโมฬี (บนหัวพระนอนแล้วก็ซ้ำมาซ่อมแซมพระพุทธรูปองค์น้อย พระเจ้าทันใจที่เห็นอยู่ทุกๆ วันนี้) ส่วน พระเจ้าองค์หลวง มิได้บูรณะ ซ่อมแซมอะไร สักอย่างเลย การที่ท่านก่ออุโมงค์ครอบพระเจ้าองค์น้อยนั้น เพื่อเป็นที่จำหมาย ไม้ข่าม และที่นั้นยังมีไม้ชื่อแปเหลืออยู่ ท่านจึงซ่อมแซมขึ้นเพื่อเป็นเครื่องหมายแทนไม้ข่าม.

ต่อมายังมีโจรผู้ร้ายใจดำอำมหิตไม่มีศีลธรรม ก็ซ้ำมาลักขุดที่ตรงนั้น ในอุโมงค์นั้นยังบ่ทันเสร็จแล้วดี กันว่าถึง

วันหลังมาท่านก็พาเอาสามเณรผู้เป็นศิษย์มาสองรูป เพื่อจะมาทำต่อที่ยังไม่เสร็จ เมื่อมาถึงแล้วสามเณรองค์หนึ่งก็แลตาไปเห็นอิฐปูนเรี่ยราดเต็มอุโมงค์ แล้วก็กลับหันหน้ามาบอกให้อาจารย์ เมื่อนั้นอาจารย์ก็แลตาไปที่นั้นก็เห็น เมื่อท่านเห็นฉนั้นแล้ว ก็รีบก้าวเดินไปเมื่อถึงที่แล้วก็ร้องออกปากว่า มันเป็นใครมาทำให้ทุกข์ใจอีกแล้ว มือของท่านแตะศีร์ษะไป ๆ มา ๆ แล้วก็บอกให้สามเณรผู้เป็นศิษย์กลับมาบอกหมู่ศิษย์ทางวัดและศรัทธทั้งหลายมาดู

เมื่อศิษย์และศรัทธาทั้งหลายมาถึงแล้ว ทุกๆ คนก็ตกอกตกใจและกล่าวคำต่อผู้ร้ายว่าคนบาปหนาอธรรมแท้ อยู่มาอีกระยะหนึ่ง มีท่านเจ้าอาวาสเป็นประธาน พร้อมด้วยศรัทธาก็ได้เสียสละซ่อมแซมขึ้นอีก และก็ได้มาสร้างวิหารแถมหลังหนึ่ง (วิหารน้อยปัจจุบันนี้) พอได้ก่อและมุงคาไว้เท่านั้น ยังบ่เสร็จเรียบร้อยดี นับตั้งแต่โจรผู้ร้ายมาทำลายเป็นเวลานานได้ ๑๒ ปีมาแล้ว ส่วนราชบุตรองค์พลัดหนีไปเมืองอโยธยาก็ได้เสด็จกลับมาสู่เมืองเก่า อยู่มามินานหมู่ศรัทธาทั้งหลายมีท่านเจ้าอาวาสเป็นประธาน ก็นำเอากุศลส่วนบุญไปถึง ราชบุตรก็มีความปราบปลื้มปิติยินดี ซึ่งส่วนบุญอันนั้น อยู่มาไม่นานท่านก็ได้เสด็จมาทอดพระเนตร์ (มา

ด) ก็ซ้ำปลื้มพระหฤทัย ท่านก็ขอร้องท่านเจ้าอาวาสสร้างหีบธรรม (หีดธรรมสำหรับใส่ธรรม) ให้หนึ่งลูกท่านเจ้าอาวาสก็ได้สร้างให้ตามพระประสงค์ แล้วก็ซ้ำจานพระธรรมใส่ใบลานหรือเรียกว่าเขียนธรรมให้อีก เพื่อจะได้เอาบรรจุในหีบที่สร้างใหม่นั้น มาในปีนั้นมีท่านเจ้าอาวาสเป็นประธานก็มาพร้อมกัน (ตั้งธรรม) กระทำพิธีฉลองตามประเพณีก็แล้วเสียตอนนี้ก่อนแล ส่วนในวิหารนั้นก็เท่าโบกปูน (ตา-สตาย) และมุงคาเท่านั้น ต่อมาอีกหนึ่งปีท่านเจ้าอาวาสซ้ำมาพร้อมกันสร้างยังอุโบสถแถมหลังหนึ่ง กันว่าเสร็จเรียบร้อยดี ท่านก็มาพร้อมเพรียงกันเฉลิมฉลอง ส่วนท่านเจ้าอาวาสนั้นก็ยังบ่หายดีแต่ค่อยทุเลาได้ ท่านก็ได้กินยาจากหมอหมดเงินทองไปเป็นจำนวนมากก็ยังบ่หายดี นับตั้งแต่โจรผู้ร้ายมาลักขุด และครูบาเจ้ามาสร้างอุโมงค์ (พระเจ้าทันใจ) และวิหาร (น้อย) อุโบสถ มาจนถึงครูบาวัดสะเมิง (ท้องที่กิ่ง อ. สะเมิง) มานิมนต์ไปสร้างพระพุทธรูปประธานให้นั้นเป็นเวลานานได้ ๒ ปี ในอันดับต่อไปตำนานได้กล่าวถึงครูบาเจ้าวัดสะเมิง ได้ดำริคิดสร้างวิหารหลังหนึ่ง แล้วก็ว่าใคร่ได้พระพุทธรูปประธานสักองค์หนึ่ง ท่านก็มาพิจารณาหานายช่างในถิ่นนั้นก็ไม่มีใครเลย เมื่อภายหลังจึงคิดถึงครูบา

วงค์อยู่ไม่ไกลวัดบ้านบึง ซึ่งก็เป็นญาติและคุ้นเคยกันดี ท่านครูบาก็มาปรึกษาหารือหมู่ศรัทธาทั้งหลายว่า จักไคร่นิมนต์ท่านมาเป็นสล่า (นายช่าง) หมู่ศรัทธาทั้งหลายก็ว่าดีละกันว่าจักเอาท่านมานั้น ก็สมควรพาเอาพ่อของท่านมาด้วย (พ่อของท่านสืบถามคนเฒ่าคนแก่ว่าเป็นสล่าที่ชำนาญจนมีชื่อลือว่าแสบสรรพช่างฝีมือของท่านก็ยังมีให้ดูอยู่ คือปราสาทซึ่งปัจจุบันมีหลังพระวิหารพระนอน) ว่าดั่งนี้แล้ว ครูบาก็ใช้คนมานิมนต์เอาตัวท่าน และพ่อของท่านไปก่อพระพุทธรูปเพื่อเป็นพระประธานไว้กับวิหารที่สร้างใหม่ หน้าตักกว้างสามศอกทำได้ ๒๐ วันพอดีจึงเสร็จเรียบร้อย เมื่อท่านและพ่อของท่านได้สร้างพระพุทธรูป เป็นที่เสร็จเรียบร้อยดีแล้วท่านก็ได้พาพ่ออำลากลับเมื่อเดือนเจ็ดออก ๒ ค่ำ กันว่ามาถึงที่อยู่แห่งตนแล้ว ท่านก็มีใจยังไม่สิ้นต่อการที่ได้สร้างพระพุทธรูปองค์น้อย (พระเจ้าทันใจปัจจุบัน) ซึ่งโจรผู้ร้ายได้ทำลายและปล่อยค้างไว้ นับตั้งแต่นั้นก็เป็นเวลานานได้ ๑๒ ปีจนถึงครูบาวัดสะเมิงนิมนต์ไปก่อพระประธานวัดสะเมิง (บัดนี้ร้างไปหรือมีอยู่ผู้เขียนไม่ทราบ) ที่พระเจ้าทันใจปัจจุบันนั้นเป็นที่จำหมายไม้ขามมาสมัย เมื่อพระพุทธเจ้าพาคณะจาริกมาประกาศพระศาสนามาพักครั้งแรกนั้นแหละ ในปีอันจัก

สร้างพระพุทธรูปองค์น้อยนั้น เป็นปีเต่ายี่ จ.ศ. ได้ ๑๒๐๔ ตัว พ.ศ. ๒๓๘๕ เดือน ๘ เหนือออก ๕ ค่ำ ครูบาจึงพาหมู่ศิษย์โยม ไปสร้างยังรูปพระเสียก่อน ในปีนั้นก็ได้สร้างเฉพาะองค์(ตั๋ว) พระและได้ลงรักหาง ในครั้งนั้นตำนานกล่าวเกือบจะไม่เสร็จ เหตุว่ามารมารบกวนจิตใจครูบาเจ้า แต่ท่านยังมีกำลังใจ ต่อสู้ด้วยขันติธรรม เมื่อออกพรรษาแล้ว ถึงเดือนยี่ออก (ขึ้น) ๑ ค่ำ ท่านครูบาก็ได้มายกเอาหัว (พระเศียร) ขึ้นต่อกันแล้ว ก็เลยปิดคำเมื่อเสร็จเรียบร้อยดีแล้ว ถึงเดือน ๗ เหนือ (๕ ใต้) ท่านครูบาก็ได้จัดการฉลองอบรมสมโภช ตามเยี่ยงอย่าง ประเพณี และเชิญชวนหมู่ศรัทธาทั้งหลาย ตลอดถึงท้าว ขุนมูลนายและเจ้าบ้านเจ้าเมือง มาร่วมการบุญการกุศล อนุโมทนาทาน แต่เจ้าเมืองมีราชกิจ จึงได้ให้ราชเทวีและ เจ้าพี่เจ้าน้องมาแทน ก็เป็นอันเสร็จพิธี และสนุกรื่นเริงด้วย ความปลื้มใจ ต่อมามีครูบาเจ้าเป็นประธาน ภายนอกมีเจ้า เมืองเป็นประธาน พร้อมด้วยท้าวขุนมูลนายศรัทธานาบุญ ทั้งหลาย ก็ถวายไว้ในพระบวรพุทธศาสนา

ในครั้งนั้น ได้สร้างพระพุทธรูป องค์น้อยและก่อโขงอุโมงค์ (ที่พระเจ้าทันใจ) สิ้นทรัพย์เป็นจำนวน ๑๘๑๐ จึงสำเร็จเรียบร้อย (ครูบาเจ้าองค์ที่กล่าวนี้ตอนท้ายตำนานกล่าว

ว่าชื่อสุนนุทศรม สืบถามผู้เฒ่าผู้แก่ก็ว่าเช่นเดียวกันแต่เพียนเป็นครูบาสุนันตะตามภาษาเมือง) ตอนต่อไปตามกล่าวถึงพระมหาเถระ ผู้เป็นประมุข ของสงฆ์องค์หนึ่ง ไม่ปรากฏชื่อเพียงแต่เรียกว่าสังฆนายก ในระหว่างที่ครูบาเจ้า (สุนนุท-ศรมหรือภิกขุ) สร้างพระพุทธรูปที่โขงอุโมงค์นั้น ท่านมหาเถระตามตำนานเรียก ได้เดินรุกขะมูลเทศสัญจรมาถึงที่นั้นได้พิจารณายังพระพุทธบ้านบึงอีกอย่างหนึ่งก็จะได้พิจารณายังตนตัวแห่งท่านสุนนุทภิกขุที่มาคิดสร้างดูเหมือนจักก้านกุ่งรุ่งเรืองให้ถาวรไว้กับบ้านกับเมือง เมื่อท่านมหาเถระพิ-จารณาด้วยปัญญาเช่นนี้แล้ว ท่านก็มีความยินดีกับด้วยท่านสุนพุทภิกขุผู้มาบูรณะปฏิสังขรณ์ เพื่อให้เป็นประโยชน์ในอนาคต และอีก อย่างหนึ่ง ท่านก็มา คิดอยู่ในใจ ว่าเกรงกลัวท่านสุนนุทภิกขุจะบ่อยู่ไปนานกลัวจะกลับวัดเดิม (อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้วัดพระนอนปัจจุบัน) เลยท่านสังฆนายกก็ได้ชี้แจงแนะนำเล้าโลมท่านสุนนุทภิกขุว่าดีละ ท่านมาคิดสร้างปฏิสังขรณ์เช่นนี้ ก็เป็นที่ชอบพออกพอใจเรามากนักท่านอย่าได้ด่วนรีบกลับไป อยู่วัดเดิมค่อยอดทนอยู่นี้ ไปก่อนถ้าหากมีบุญวาสนาภายหน้า บ้านเมืองอยู่สุขสบายปรกติดีก็จักก้านกุ่งรุ่งเรืองวันหนึ่งแน่ๆ ในกาลครั้งนี้ก็เป็นเวลาค่ำ

มืด ท่านสังฆนายกก็ได้พักนอนอยู่ที่นั้น รุ่งอรุณวันใหม่ ท่านก็ออกไปเดินบิณฑบาตรมาฉัน แล้วก็อำลาก้าวเดินต่อไป หลังแต่นั้นมาอีกไม่นานนัก ถึงเดือนห้าครูบาเจ้าก็ใคร่กลับวัดเดิม ส่วนคณะศรัทธาก็ใคร่ให้ครูบาเจ้ากลับเกรงคนอื่นจะติเตียนว่าเป็นคนอยู่หลายวัดหลายวาอยู่บ่เป็นหลักเป็นฐาน แต่ท่านสังฆนายกบ่ให้กลับ เมื่อเป็นเช่นนี้ ครูบาก็นำเอาข่าวไปกราบเรียนให้ท่านสังฆนายกทราบ ร้อนถึงท่านสังฆนายก ท่านจึงเสด็จและเรียกคณะศรัทธาทั้งหลายมาประชุมชี้แจงเหตุผล ชักอดีตอนาคต มาเปรียบเทียบให้ศรัทธาทั้งหลายรู้ว่า พระพุทธบ้านบึงนี้เป็นถาวรวัตถุที่สำ–คัญยิ่งเป็นพระคู่บ้านคู่เมืองมาตั้งแต่อดีตโน้น เพราะฉะนั้นอาตมาขอร้องและเมตตาให้ครูบามาอยู่ที่นี้ เพื่อว่าจะได้บูรณะปฏิสังขรณ์ซ่อมแซมให้ดีเรียบร้อยขึ้น ในโอกาศนั้นศรัทธาทั้งหลายก็เห็นดีเห็นชอบด้วยและยินดีให้ครูบาเจ้าอยู่นับตั้งแต่นั้นมา วัดพระพุทธบ้านบึง ได้มีท่านเจ้าอาวาสเป็นองค์ที่สองรองจากท่านมหาเถระที่มาสร้างครั้งแรก แล้วครูบาก็ได้ขนย้ายของมาอยู่เป็นประจำ หมู่ศรัทธาที่เป็นญาติโยมกับครูบาก็อพยพมาปลูกสร้างบ้านใกล้แถวๆ นั้น หมู่ศรัทธาทั้งหลายก็ค่อยอพยพกันมาอยู่เรื่อยๆ จนหมด ก็เลย

ปล่อยวัดและบ้านที่นั้นร้างไปเสียเลย ต่อมาอีกไม่นานมีท้าวขุนมูลนายก็พร้อมกันไปรื้อขนโรง (กุฏิ) มาสร้างในวัดพระเจ้าหลวง เหลือแต่พระวิหารยังบ่อได้รื้อ ขน ในปีนั้นก็จะได้เข้าพรรษา ท่านครูบาก็เลยหยุดเข้าพรรษาเสียเมื่อออกพรรษาแล้ว คณะศรัทธาทั้งหลายได้คารวะครูบาอาจารย์ และนิมนต์ออกพรรษาดังนี้แล้ว เมื่อนั้นครูบาก็ถือโอกาศบอกกล่าวให้หมู่ศรัทธาทั้งหลายว่าเรามาอยู่ที่นี้ก็เพื่อพระเจ้าองค์หลวงด้วยเหตุนี้เราขอเมตตาศรัทธาช่วยกันสละกำลังกายกำลังความคิดกำลังทรัพย์ ช่วยกันสร้างยังพระเจ้าองค์หลวงนี้ไปตามสติกำลัง เมื่อนั้นหมู่ศรัทธาทั้งหลายก็กล่าวว่าถูกละแต่ว่าเราจะสร้างอันใดก็ควรสร้างอันนั้นก่อน จะสร้างวิหารจะสร้างพระเจ้าหลวงก็ควรสร้างพระเจ้าหลวง แล้วหมู่ศรัทธาทั้งหลายก็ตกลงสร้างวิหารก่อน ส่วนพระนอนหลวงนั้นปล่อยละไว้ก่อน หากบุญกุศลเรามีก็จักได้สร้างต่อไป เพื่อเป็นถาวรไว้สักการะกราบไหว้ บัดนี้เราทั้งหลายมาอยู่ใหม่ที่อยู่ยังบ่เป็นที่อยู่ ที่กินยังบ่เป็นที่กิน (เศรษฐกิจตกต่ำ) เราก็สมควรคิดสร้างวิหารเสียก่อน เมื่อนั้นครูบาก็ว่าดีเหมือนกัน หมู่ศรัทธาว่าจะสร้างวิหารก่อนเราก็ยินดีเห็นชอบด้วย อยู่ต่อมาหมู่ศรัทธาก็ตกลงกันไปรื้อขนวิหารวัด

เก่ามาสร้างหลังจากถกเถียงกันเป็นเวลานานแล้ว อยู่มาอีกหนึ่งปี จึงได้เริ่มสร้างวิหารแล้วก็สำเร็จในปีนั้น และถัดนั้นมาอีกหนึ่งปีจึงได้ลงมือทำการปฏิสังขรณ์บูรณะซ่อมพระเจ้าหลวงโดยมีเจ้าเมืององค์มีชื่อว่า พิมพิสารหรือโพธิสาร (ผู้เป็นราชบุตรพระยาสุพะธละผู้ครองเมืองเชียงใหม่) เป็นประธานฝ่ายภายนอกครูบาเจ้า (สุนนุทศรม) เป็นประธานฝ่ายภายใน สร้างสามปีจึงสำเร็จเรียบร้อย เมื่อสำเร็จเรียบร้อยก็มาพร้อมกันอุทิศถวายทานตามจารีตประเพณี เป็นอันว่าพระนอนหลวงคงสภาพเดิมก็สมัยท่านครูบาเจ้า (สุนนุทศรม) ต่อมาท่านก็ได้ปกครองวัดพุทธป้ายปิง หรือพระนอนหนองผึ้งเป็นลำดับมา

เกี่ยวด้วยชื่อวัดอีกตำนานหนึ่งกล่าวว่า

ตถาคาเล ในกาลครั้งหนึ่งพระพุทธเจ้าเสด็จพระสำราญอิริยาบท ในพระเชตวันมหาวิหาร วันนั้นอายุของพระพุทธเจ้าได้ ๘๐ พระชันษา พระพุทธองค์ก็ทรงรำพึง บัดนี้อายุของเราก็จักหมดแล้ว ควรคิดตถาคตจะเสด็จไปแล้วก็จักได้ไปฉันเนื้อหมู่ที่บ้านนายจุมทะที่เมืองฝาง เมื่อพระพุทธเจ้ารำพึงเช่นนี้แล้วก็พาพระมหาอนันทะ และพระโสณะ

อุตตระเถระ พญาอาโศกพระอินทร์วิศนุกรรมเทวบุตร์
เสด็จไปตามาริมมหาสมุทร แล้วไปพบเห็นหนองแห่งหนึ่ง
กว้างใหญ่นักและลึกมาก แล้วก็มีต่อไม้แดงต้นหนึ่งอยู่
กลางหนองที่นั้นใหญ่มากมีหน้ากว้าง ๔ วาอก ปกติมีแลน
(เหี้ย) ตัวหนึ่งมี ๒ ลิ้น มีนกยางตัวหนึ่งและนกเค้าตัวหนึ่ง
ลิงตัวหนึ่ง อยู่ต่อไม้ที่นั้น **ภควา** อันว่าพระพุทธเจ้าก็เสด็จ
ไปยืนอยู่ที่ใกล้ริมหนองนั้น แล้วก็ทรงแย้มพระโอษฐ
นิ่งอยู่

พระมหาอนันทะก็ทูลถามว่า ภันเต ข้าแด่พระพุทธองค์
เหตุใดพระองค์แย้มพระโอษฐ์ที่นั้น พระพุทธองค์จึงตรัสว่า
ภายหน้าหนองที่นี้จักมูลขึ้นมาจักเป็นเมืองอันหนึ่ง ชื่อว่าอโย
ธิยา พญาเจ้าเมืองอันนั้น มันจักใคร่ว่าร้ายก็ว่าจักใคร่ว่าดี
ก็ดีจักว่าเป็นดั่งแลน (เหี้ย) ตัวนี้ อันมีลิ้น ๒ อัน และเสนาบดี
ซ้าย-ขวา มันจักหาความกรุณาสังสารบ่ได้ เป็นประดุจดั่งนก
ยางนกเค้านี้และไพร่ฟ้าราษฎรจักเป็นคนขี้ลัก กริยามรรยาท
จักเสมือนลิงนี้และ กันว่าพระพุทธเจ้าทำนายเท่านี้แล้ว ก็พา
หมู่อรหันตาและพญาอินทร์ ขึ้นมาหนอุตตระ (ทิศเหนือ)
ด้วยลำดับมาตราบถึงแม่น้ำระมิงค์ที่นั้น ก็เสด็จด้วยพระบาท
ขึ้นมาตามฝั่งแม่น้ำระมิงค์ ก็มาถึงหนองอันหนึ่งใหญ่นัก

แล้วยังมีพญานาคตัวหนึ่งอาศัยอยู่ในหนองนั้น มาพบเห็นพระพุทธเจ้าที่นั้น มันก็ยินดีปีติใจมากนัก และก็คิดหาอะไรมาถวายให้ก็ไม่มี เท่าว่ามีผึ้งรังหนึ่งอยู่ที่นั้น ติดไม้ริมหนองนั้นแล้ว พญานาคก็เนรมิตรจำแลงกายเป็นมนุษย์ขึ้นไปเอาหัวน้ำผึ้งมาถวายให้แก่พระพุทธเจ้าๆ ก็รับเอาน้ำผึ้งจากพญานาค แล้วพระพุทธองค์อยากเสด็จสำเร็จสีหไสยา ท่านพระมหาอนันทะพุทธอุปัฏฐากก็ปัดกวาดทำความสอาด เมื่อเสร็จแล้วก็ปูอาสนะให้พระพุทธองค์บรรทมที่ร่มไม้ที่นั้น เมื่อนั้นพญานาคเล็งเห็นโอกาศดี จึงกราบทูลขอรอยพระพุทธบาทกับพระพุทธเจ้าๆ ก็กล่าวว่าสถานที่นี้ไม่มีหินจักเหยียบ (ย้ำ) ตถาคตจะอนุญาตไว้ยังสารูปในที่นี้ ท่านจงก่อรูปเราไว้ยังที่ตถาคตเสร็จสำเร็จสีหไสยาสน์นั้นไว้เป็นที่สักการะบูชาแก่คนและเทวดาทั้งหลาย ต่อไปภายหน้าผู้ใดได้มาสร้างก็ดี ได้สักการะบูชาก็ดี ยังสารูปตถาคตนี้ก็เสมือนดั่งได้กราบไหว้สักการะบูชาตถาคตเมื่อยังทรมาน และสถานที่นี้ภายหน้าจักได้ชื่อว่าพระนอนหนองผึ้ง ด้วยนิมิตรมงคลอันพญานาคเอาน้ำผึ้งมาถวายให้แก่ตถาคตแหล่ เมื่อตรัสพยากรณ์แล้วพระพุทธเจ้าก็เสด็จพุทธดำเนินต่อไป (จะไปที่ใดนั้นในที่นี้ไม่นำมาเล่าเพราะไม่เกี่ยวกับตำนานนี้) ตำนานฉบับนี้ท่านพระ-

ญาณรังษีภิกขุ เป็นผู้เขียน ไม่ปรากฏว่าเขียนในสมัยใด น่าเสียดายมาก.

ท่านผู้อ่านที่เคารพรัก

เรื่องชื่อวัดนี้ข้าพเจ้าขอท่านนักตำนานวินิจฉัยเอาเถิด ส่วนข้าพเจ้าผู้เขียนจะขอเพียงแต่สันนิษฐานเอาเท่านั้น วัดพระนอนหนองผึ้งนี้ตามตำนานกล่าวไว้นั้น ในสมัยก่อนครูบาสุนนุทะไม่มาสร้าง คงจะเรียกว่าพระนอนบ้าง พระพุทธบ้านบึงบ้าง พระเจ้าองค์หลวงบ้าง เพราะสมัยที่กล่าวนี้วัดได้ร้างไปเป็นเวลาอันยาวนานมาก ต่อเมื่อครูบาสุนนุทะมาสร้าง เมื่อเสร็จแล้วก็พาหมู่ศรัทธาอพยพมาอยู่แล้วทิ้งวัดเดิมให้เป็นร้างไปเสีย ข้าพเจ้าสันนิษฐานว่าวัดเก่าครูบาสุนนุทะคงจะเป็นวัดหนองผึ้ง เมื่อครูบาย้ายมาอยู่คงจะตั้งชื่อใหม่ขึ้น โดยเอาชื่อวัดเดิมมาผสมข้างท้ายแล้วขนานนามว่า ' **วัดพระนอนหนองผึ้ง** ' แล้วคำว่า ' **พุทธบ้านบึง** '

ก็เลยหายสาปสูญไปกระมัง ปัจจุบันนี้เรียกว่าวัดพระนอน หนองผึ้งเท่านั้น คำว่าพุทธบ้านยิ่งไม่มีเลย มีเพียงแต่ป้าย ผู้ที่มาทำการปฏิสังขรณ์บูรณะได้เขียนไว้ใน พระวิหาร นิด เดียวเท่านั้นแต่ไม่มีใครเรียก อย่างไรก็ดีขอท่านเมธีวิจัย สอดส่องเอาเถิด ข้าพเจ้าพลิกใบลานต่อไปส่งสายตาพุ่งไป ตามบรรทัดนึกว่าตาฝ้าฟางมองดูหลายที เป็นอันว่าตำนาน ได้ขาดหายไปหมด ใจข้าพเจ้าวูบวาบเลยพุ่งลมหายใจฮึก ใหญ่...รุ่งอรุณวันใหม่ ข้าพเจ้าก็ออกตระเวณเที่ยวสืบ ถามผู้เฒ่าผู้แก่ ที่มีอาวุโสดูก็ได้ความดังข้าพเจ้าจะประมวล มาเล่าต่อไป... เป็นอันได้ความว่าวัดพระนอน หนองผึ้ง อดีตเคยเป็นวัดที่สำคัญแห่งหนึ่งของนครเชียงใหม่ เคย รุ่งโรจน์หอมหวลไปด้วยกลิ่นธูปควันเทียนแห่งศีลธรรม มา ครั้งหนึ่งแล้วได้ชำรุดทรุดโทรม และเป็นร้างไปเป็นเวลา ร้อยๆปี ก็ได้กลับมาก้าวรุ่งเรืองเจริญขึ้นสมัยครูบาเจ้า (สุนนฺทภิกฺขุ) นับว่าบรรพบุรุษและครูบาเจ้าของเรามีคุณู ปการแก่เรารุ่นหลัง เป็นอันหาค่ามิได้ที่สร้างปูชนียสถาน

ไว้เป็นที่สักการะบูชาเคารพยิ่ง ต่อมาครูบาก็ได้ปกครองดูแลอุปัฏฐากจนถึงวัยชรา ท่านก็ได้มรณภาพไปตามสภาพของสังขาร เมื่อหมู่คณะศรัทธาและศิษย์ได้จัดการฌาปนกิจศพเป็นที่เรียบร้อย ครูบาตามัน (ตามนฺภิกฺขุ) ศิษย์ของครูบาสุนนฺทะ ก็ได้ปกครองดูแลต่อมา แต่ไม่ได้ คิด ปลูกสร้างปฏิสังขรณ์อะไรเพราะท่านมีปรัชญาใจเย็น และหนักไปในทางภาคปฏิบัติ คณะศรัทธาเล็งเห็นว่าสมควรไปหาพระมาเป็นผู้ช่วยเหลือ จึงตกลงกันไปอาราธนานิมนต์ท่านครูบาสิทธิ(สิทธิโกภิกขุ)อยู่วัดแสนหลวงมาช่วยดูแลอยู่มาไม่นานท่านครูบาตามัน ก็ถึงวัยชราก็ได้ถึงกาลมรณภาพไป อันดับต่อมาครูบาสิทธิปกครองดูแลรักษาและได้คิดบูรณะปลูกสร้างให้วัดเจริญรุ่งเรืองขึ้นเป็นอันมาก การพระพุทธศาสนาก็ได้จัดเป็นระเบียบแบบแผนขึ้น ท่านครูบาสิทธิได้เลื่อนสมณะศักดิ์เป็นที่พระครูคัมภีระธรรม เป็นเจ้าคณะแขวงอำเภอสารภีองค์แรก ปกครองช่วยเหลือการคณะสงฆ์ให้ทันสมัย ต่อมาท่านได้มรณภาพไปแล้ว เจ้าอธิ–

การคำขัน คณฺธวํโส (อดีตเจ้าคณะ ต. หนองผึ้ง) ศิษย์ของท่านพระครูคัมภีระธรรม ก็ได้ปกครองดูแลรักษาและทำการบูรณะก่อสร้างเพิ่มเติมอีกหลายอย่าง แล้วต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๙ เดือน ๘ เหนือ (หกใต้) ขึ้น ๑๓ ค่ำ ก็ได้ลาสิกขาบทไป พระอธิการอินสม ชุตินฺธโร ศิษย์ก็ได้ปกครองดูแลและได้บูรณะอีกหลายอย่าง ในปีนี้พ.ศ. ๒๔๙๙ ก็ได้ทำการรื้อศาลาเก่า ปลูกสร้างขึ้นใหม่ เพื่อให้เหมาะกับกาลสมัยนิยม โดยความพร้อมเพรียงสามัคคีของคณะศิษย์ และคณะกรรมการวัดตลอดถึงศรัทธาใหญ่น้อย-ชายหญิง มีความเห็นพร้อมเพรียงกันสมควรจัดสร้างขึ้นใหม่ โดยความอนุมัติจากคณะกรรมการสงฆ์อำเภอ บัดนี้การก่อสร้างยังไม่เรียบร้อยดี แต่ก็คงสำเร็จภายในเร็วๆนี้เป็นแน่ เมื่อจะเรียงลำดับเจ้าอาวาสวัดพระนอนหนองผึ้ง มีรายนามดังนี้

๑. พระมหาเถระ (ผู้มาสร้างครั้งแรก)

๒. ครูบาสุนันต๊ะ (สุนนฺทภิกฺขุ ตระกูลไทยเขิน)

๓. ครูบาตามัน (ตามนฺภิกฺขุ ตระกูลยาง)

๔. ครูบาสิทธิ (สิทฺธิโกภิกขุ พระครูคัมภีระธรรม เจ้าคณะแขวงสารภี ตระกูลไทยลานนา)

๕. เจ้าอธิการคำจันทร์ (คณฺธวํโสภิกขุ ลาสิกขาบท)

๖. พระอธิการอินสม(ชุตินฺธโร เจ้าอาวาสปัจจุบันนี้)

เป็นอันรวมความได้ว่าวัดพระนอนหนองผึ้ง นับตั้งแต่ท่านมหาเถระและเศรษฐีได้สร้างมา เป็นเวลา ๗๐๐ กว่าปีแล้ว ขาดผู้ดูแลรักษาก็ได้กลับมาเจริญ และเอาใจใส่ดูแลตั้งแต่สมัยครูบาสุนันต๊ะ มาจนถึงกาลปัจจุบันนี้ วัดพระนอนหนองผึ้ง เป็นปูชนียสถานที่เคารพแห่งหนึ่งของนครเชียงใหม่ มีคนมานมัสการสักการะกราบไหว้ และดูศิลปะในด้านปฏิมากรรม ในปีหนึ่งๆ เป็นจำนวนมากๆ ทั้งใกล้และไกล ทั้งในจังหวัด และต่างจัง

หวัด พระพุทธไสยาสน์ พระนอนหนองผึ้งนี้ นับว่าเป็นวัตถุธรรมชนิดหนึ่ง เมื่อเมธิผู้รู้มองโดยสายตาอย่างละเอียดแล้ว ย่อมจะพบพระพุทธธรรมอันล้ำค่ายิ่ง พระพุทธ-ไสยาสน์ เป็นทั้งปูชณียสถานที่สักการะเคารพแลเป็นทั้งวัตถุธรรมดังข้าพเจ้าเล่ามาให้ทราบ ก็มีด้วยประการฉะนี้แล.

พระศรีวงค์ โชติธมฺโม เรียบเรียง

ได้ตรวจทานแล้ว

พระครูพุทธาทิตวรณ์

เจ้าคณะอำเภอสารภี

วัดป่าแคโยง

